

Oline Haaversen Aardalens historie.

Bidrag fra Eldbjørg Kjøstvedt som har digitalisert teksten i 2023.

Årdalen (på høvågdialekt Åredalen) er en gård like nordvest for Holtevatnet (se kartet under). Fra denne gården kom Oline Haaversen som emigrerte til Amerika i 1888. Hun etterlot seg en interessant historie med begynnelse helt tilbake i 1798.

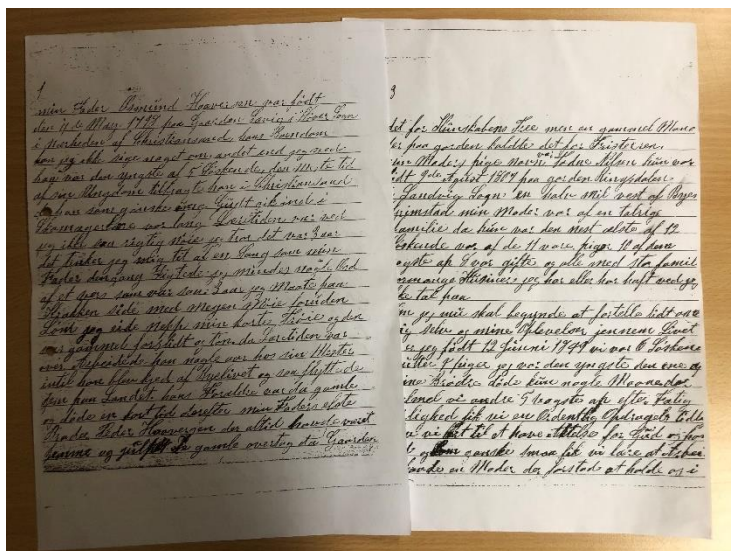

Et håndskrevet manuskript har vært i Egil Moen Årdalens eie. Det ble overtatt av hans niese, Marion Kock, etter hans død. Historielaget har fått det til fri avbenyttelse. Det er digitalisert nøyaktig slik det er skrevet, så langt det er til å tyde. Slik lyder Olines historie:

Min fader, Osmund Haaversen, var født den 11de May 1798 paa Gaarden Sævig i Høver Sogn i nærheden av Christianssand, hans Barndom kan jeg ikke sige noget om andet end jeg ved han var den yngste af 5 Søskende, den meste tid af sin Ungdom tilbragte han i Christianssand da han som ganske ung Gudt gikk ind i Skomagerlære vor lang Læretiden var ved jeg ikke saa rigtig nøie jeg tror det var 3 aar det tenker jeg mig til af en Sang som min Fader den gang Diktete. Jeg mindes nogle Ord af et vers som var sån:

3 aar jeg maate på Krakken side med megen Møie foruden Lønn,
jeg eide neppe min korte Trøie og den var gammel, forslidt og tøn.

Da Læretiden var over Arbeidede han nogle aar hos sin Mester intil han ble kjed af Byelivet og saa flyttede jem paa Landet. Hans Forældre var da gamle og døde en kort tid derefter. Min Faders elste Broder, Peder Haaversen, der alltid havde været jemme og julpet de gamle

Et par sider av Oline Haaversens håndskrevne historie.

overtog da Gaarden efter Forældrene. Min Faders andre Søskende vare piger, som alle den gang var Gifte, som Arv efter sine Forældre fik min Fader et lidet stykke Jord vor paa han lod Byge et ganske Pent Hus der ogsaa blev mit fødejem. Jeg mindes ikke vor mange fod eller maal dette jordestykke var men han havde lov til at velge et sted paa Gaarden vor han selv vilde. Jeg frykter for at min Fader var lig Lodt han valgte denne frugtbare Slette stort var det ikke med godt vakkert laae

det der vent mod Fjorden. Dette fik min Fader til Odel og Eiendom og skate frit saa ingen kunde tage det fra ham.

Saa sang han iblant: Her sider jeg paa min Tue tryg.

Han lod det inhegne med et solidt Fense af graasteen. Saa lod han grave en Brønd som aldrig Trød om det var nok saa tørt. 5 æbletreer var der plantet som den gang jeg var Barn alle bar frugt særlig var der et som Fader hegned meget om og det var ofte hart for os Børn at holde os borte fra den Forbudne frugt. Saa kalte vi det for Kunskabens Tree. Men en gammel Mand der paa gaarden kaldte det for Fristeren. Min Moders pigenavn var Todne Nilsen hun var født 9de August 1807 paa Gaarden Ringsdalen i Landvig Sogn, en halv mil vest af Byen Grimstad min Moder var af en talrige familie da hun var den nest elste af 12 Søskende vor af de 11 vore piger. 10 af dem vogste op 8 var gifte og alle med stor familie vor mange Kusiner jeg har eller har hatft ved jeg ikke tal paa.

Om jeg nu skal begynde at fortelle lidt om mig selv og mine Oplevelser jennom Livet da er jeg født 12. Junni 1849 vi var 6 Søskenene 2 gutter 4 piger jeg var den yngste den ene af mine Brødre døde kun nogle Maaneder gamel vi andre 5 vokste op efter Fatig leilighed fik vi en Ordentlig Opdragelse.

Tidlig blev vi lert til at have aktelse for Gud og hans Ord og ganske smaa fik vi lære at arbeide. Vi havde en Moder der forstod at holde os i Tugt og Ave?, Riset blev ikke heller spart men naar vi fik smage det da fortjente vi det men dog vi Elskede vaar Moder om hun end var temmelig streng.

Med skole var det dorligt bevent kun nogle faa uger om aaret og saa gik vi runt fra hus til hus og fra Mand til Mand og dise skolemestre var der ingen greie paa de viste mindre en intet. Læse havde jeg lert af min Moder og saa var det lidt Regning vi lerte at Læge sammen 2 – 2 er 4 og 3 – 3 er 6. Skrive lerte jeg saa meget at jeg kan Læse min egen Skrift og skrive mit eget Navn.

Da jeg var 11 aar gammel skulde jeg første gang ud i verden at prøve min lykke, min Moder tok plads til mig hos min Kusine vor jeg skulle pase nogle Børn og jelp til i Huset jeg mindes vel vor voksen jeg synes jeg var den dag da jeg gik fra jem med en liden byldt under Armen jeg skulde ud at være tjeneste Pige men sorgen og glæden de vandrede tilhobe jeg fik snart føle at jeg var borte fra jem hele dagen fik jeg Arbeide hardt jeg skulde passe Børnene lage Mad sette Bordet og have allt i Orden da de alle var ude og Arbeidede paa farmen og blev det ikke jort rigtig saa fik jeg ogsaa høre sjen. Verst var det naar jeg skulde sjære Brød det kunde jeg aldrig faa Ordentlig saa jeg tog en stor rusta kniv saa skar jeg og saa graad jeg men saa tengte jeg paa vad jeg havde hørt en gammel Mand sang

Stompen den vae Mugla og Kaga den vae Raae den vil ikke Bide paae

Jeg var der 3 maaneder saa var jeg jemme til jeg var 12 aar da fik jeg plads paa en Øi som Heder Ulvesund det var langt fra jem og jeg lengted saa jeg ver Aften graad meg i søvn om en tid blev det bedre og jeg var der i 1 aar, da var jeg vel 13 aar og saa gik jeg til Konfirmasjonen Noget over 14 aar gammel blev jeg Konfirmert den 11de Ogtobber 1863 da jeg var 16 aar Døde min Fader da var jeg jemme hos Moder nogle Maaneder

Da jeg var 17 aar gammel flyttede jeg til Kristiansand og fik plads hos 2 gamle Frøkener der var lidet at jøre og snille var de ogsaa men Mad var det smaat med og naar jeg blev alt for sulten gik jeg til Bageren og kjøbte mig en sjellins Kage, et aar holt jeg ud denne sultekur, da tog jeg plads hos en Mrs Norman der fik jeg all den mad jeg kunde spise, men den frua var ikke Mors bedste Barn men jeg var da saa vidt vogsen end 18 aar og Arbeide kunde jeg saa jeg var ikke saa Rede om hun gav Mund jeg tengte det gaar ikke jennom sjinnet, slaar hun mig saa slaar jeg igjen. Hun sloe mig aldrig men hun sloe i Kjyken Bordet for mig nogle gange naar vi havde tretta gav hun mig altid en god Presang og bad mig ikke være Ond paa hende jeg hollt ud 1 aar og den dag jeg flyttte da sang jeg

Nu er jeg jo jertelig glad for nu har jeg tjent ud aaret da var jeg alt paa 19 aar da tog jeg plads hos Kaften Babalken? 2 eldre folk da havde jeg de beste dage jeg har haft i hele mit liv de var som Far og Mor til mig der gik tiden Helsen havde jeg spiste med god Abetit, saave kunde jeg i uforstyret Ro Munter og glad var jeg som en pige paa 19 aar jeg saa aldrig en Mørk sky. Jeg tralla og sang hele dagen lang

I Huset ved siden af Boede en gammel Prest ver Morning sad han du paa en liden veranda som vente til vor jerd? og læste sit Morning Avis og han hilste mig saa venlig god morning,. Ofte var han inde hos mit Herskab og drak eftermiddags Kaffi og naar jag da kom in med kaffien havde han altid et formaninig Ord til mig. Det første synes jeg ikke meget om denne gamle Prest men om en tid Lærte jeg at se op til den ærverdige Aalding han sagde mig Meget som har kommet mig til Trøst og veiledning jennom Livets Omvexlinger. Jeg havde ikke saa Liden Respekt for den gamle Mand naar jeg var i jerden? Saa jeg altid efter om han saa mig for da skulde jeg prøve og være lit skikelig. Men saa ijen da glemte jeg baade Presten og mig selv serlig mindes jeg en gang at jeg sang fryd dig Livet udi dine unge Aar Pluk gledens Roser førend de forgaar, og da jeg saa opad sad Presten der da tengte jeg nu faar jeg vel en god irettesettels men han sagde ikke andet end vel min Pige Syng kun i din ungdoms Aar

Ja saa blev jeg 20 aar det var en tid jeg havde lengtet efter jeg tengte mig det maate blive et vende punkt i Livet

Paa en vis maade blev det det og saa lidt annerledes

Da blev jeg Faarlovet og det gav mig lidt andet at tenke paa Otto var ogsaa en mere stille og Alvaarlig Person han var 6 aar eldre end mig jennem sit liv som Seiler havde han lært at forstaa at Livet ikke er bare Lege men at om vi er midt i vaar ungdom Livet har dog sine Alvaalige sider til sine tider syntes jeg Otto var altfor stille men det er som der staar Kjerligheden sjuler Syndernes Mangfoldighed og det gik jo nok saa bra i 3 aar var jeg i den plads da var jeg 22 aar da flyttede jeg af den grund at jeg skulde Gifte mig.

Den 24de October 1879 blev jeg Ægteviet til Otto Eliassen Aardal til vilket sted jeg da flyttet men Tanke at det skulde blive mit jem for stedse og altid men det er ofte saa at Menneskets Hjerter optenker sin vei men Herren stadfester dens gang efter 15 aars Lykligt Ægteskab stod jeg atter alene i verden i min ægtestand havde jeg 6 Børn vor de 2 døde før min Mand den 27de Januari 1884 døde en liden pige 6 2/1 aar gammel samme aar den 25de Juni døde vor eneste Gudt 10 maaneder gammel den 3de Ogtobre 1886 blev vor elste datter Konfirmert den 1de Mars 1887 døde Otto efter i 6 aar at have baaret paa et svakt Legeme dog ikke i Seng mere end 9 uger det var et hart slag at miste en god æktefelle det er en ting som ikke kan forklares det maa erfares naar de Baand skal opløses da føles at Hjertet slaar paa et ømt sted. Jeg tenkte mig da at nu skal vi begynde at leve vi havde faaet os et nyt pent Hus at leve i og var kommen i god Orden men naar det er best at leve er det ogsaa best at Døe. Nu var jeg efter med 4 Børn mine timelige omstendigheder var jo ikke saa gode men jeg vil ikke sige jeg var fattig jeg havde en god liden Farm med temmelig megen Skov til men i den lange tid min Mand var Syg og ved at søge Dogtor og Legejelp var vi gaaet tilbage og var kommet meget i gæld.

Da begravningen var over og jeg var kommet i Rolighed da følte jeg Ensomheden og tanken paa vorledes fremtiden skulde blive for mig og mine blev jeg ofte nedstemt men det er godt her er en som har hand med i aldt i jennom Sorgen lærte jeg at paakalde ham som er Enkers trøst og faderløses fader jeg ønskede at faa forstand at stille mine ting paa beste maade jeld havde jeg som maate Betales Penge havde jeg ikke men at fortvivl at give sig aldeles over nyter ikke jeg for prøve at jøre vad jeg kan det første jeg tog til for at faa lidt Penge jeg solte den beste Koe jeg havde den fik jeg godt Betalt efter paa havde Ausjon vor jeg solte min Mande vertøi og forsjellige andre ting og det gik bra saa drev jeg af Skoven en del Last og tømmer og ved og en hel del Egebark som den gang var i god Pris da jeg fik dette soldt fik jeg greid mine Biller og jeg følte mig mere lettet. Aaret efter Solte jeg Gaarden og sist af aldt havde jeg Ausjon paa inbo og Kreatur den 24de Jullie 1888 begav jeg mig med mine Børn paa reisen til Amerika vi reiste med baaden Geisir som jorde sin siste tur over Atlanten som Sank paa tilbage vei da den støtte samen med Baaden Tingvala af samme danske Linje og nogen vil høre om mine oplevelser siden jeg kom til Amerika saa kan jeg ved en given Leilighed fortelle lit hermed vil jeg slutte for i aften